

Vztahy Českých zemí a jihovýchodního Německa (Horní Falc, Horní Franky) v raném středověku.

Oponentský posudek

Autorka předložené disertační práce si vytkla poměrně náročný úkol spočívající ve studiu vztahů raně středověkých západních Čech a severovýchodního Bavorska. Již na prvních stranách práce je třeba ocenit střízlivý přístup autorky, když se distancovala od přímočarého spojování archeologických nálezů s etnicitou jejich tvůrců. Zejména ve sledovaném regionu představuje etnické určení raně středověkého osídlení závažný problém, který do značné míry ovlivnil i stav archeologického poznání. Nevyrovnaný stav pramenné základny i odlišné přístupy k raně středověkému osídlení na obou stranách soudobé hranice odráží bohužel na mnoha místech i předložená práce. Výrazná disproportion je patrná již v kapitole 4 „Vymezení regionů a jejich přírodní poměry“, kde na české straně jsou přehledně popsány základní geografické jednotky, vodní síť a klima. Pro Bavorsko se autorka omezila pouze na výčet správních jednotek pokrývajících sledované území. Hlavní těžiště práce zůstává i v dalších kapitolách hlavně západních Čechách, kde autorka vychází nejen ze studia literatury, ale pracovala i s materiálem v muzejních sbírkách, zatímco vyhodnocení bavorských nálezů vychází výhradně z publikovaného materiálu. I když lze akceptovat objektivní potíže (nepřístupnost muzejních sbírek), vyznívají některé závěry práce dosti rozpačitě. Patrné je to zejména při prezentaci materiálových analýz rozsáhlého souboru záušnic ze západních Čech. Kde nejsou v první řadě jasně stanoveny otázky, které lze touto metodou řešit. Zařazení záušnic do velikostních a materiálových skupin nenásleduje přesvědčivá interpretace a zdá se, že cílem jsou analýzy samotné.

V úvodí části práce je také definována řada dílčích cílů, které se týkají struktury osídlení, raně středověkých pohřebišť, výbavy hrobů, christianizace a materiálových analýz drobného ženského šperku. Tyto cíle byly naplněny především v oblasti výzkumu raně středověkých pohřebišť. Rovněž rozbor a srovnání drobného šperku patří k nejkvalitnějším kapitolám. Na druhé straně však problematika struktury osídlení zůstala takřka nedotčena s výjimkou obecných konstatování o vazbě sídlišť na vodní toky (s. 137). Naprostá absence map, které by umožnily sledovat vývoj osídlení sledovaného regionu, vazbu na centra nebo dálkové trasy, je výmluvným dokladem této slabiny předložené disertační práce.

Vyjádření oponenta k položeným otázkám:

a. Zhodnocení významu disertační práce pro obor

Hlavní přínosy předložené práce představují heuristická část shrnující raně středověké archeologické prameny západních Čech a severovýchodního Bavorska a komparace výskytu a vývoje drobného šperku ve sledovaném regionu.

b. Vyjádření k postupu řešení problému, použitým metodám a splnění určeného cíle

Cíle vymezené v úvodní části práce byly naplněny jen částečně. Prakticky vůbec nebyla provedena analýza struktury osídlení. Výhrady lze vyjádřit k nejasně formulovanému metodickému postupu, který se omezil pouze sdělení, že bude provedeno srovnání hmotné kultury a struktury osídlení.

c. Stanovisko k výsledkům disertační práce a k původnímu konkrétnímu přínosu předkladatele disertační práce

S ohledem na charakter zpracovávaných archeologických pramenů byla autorka odkázána především na publikované materiály a práce tak je z podstatné části kompilační. Původní výsledky přináší hlavně analýza a srovnání drobného šperku a do určité míry problematické materiálové analýzy esovitých záušnic.

d. Vyjádření k systematice, přehlednosti, formální úpravě a jazykové úrovni disertační práce

Práce uspořádána přehledně a logicky. Až na zcela ojedinělé překlepy a pravopisné chyby je práce na velmi dobré jazykové úrovni. Menší výhrady lze vyjádřit k nízké obrazové kvalitě převzatých obrazových příloh a obtížně čitelné legendě některých grafů (grafy 10-13).

e. Vyjádření k publikacím studenta

Odborné práce Mgr. Z. Schejbalové jsou publikovány především v recenzovaném periodiku Archaeologia historica a také ve sborníku z mezinárodní konference Archeologické pracovní skupiny východní Bavorsko/západní a jižní Čechy/Horní Rakousko. Velmi pozitivně je třeba také hodnotit také skutečnost, že seznam publikací obsahuje i jednu monografii. Publikované práce se úzce dotýkají tématu disertace. Celkově lze hodnotit publikační profil doktorandky za nadprůměrný.

f. Jednoznačné vyjádření oponenta, zda doporučuje či nedoporučuje disertační práci k obhajobě

Předloženou disertační práci doporučuji k obhajobě.

V Praze 27. 12. 2013

Mgr. Jan Mařík, Ph.D.